

выбору на заседании ученого совета.

Ключевые слова: Харьковский университет, физико-математический и историко-филологический факультеты, научно-педагогическая деятельность, приват-доценты, диссертация, учебные курсы, спецкурсы.

УДК 378

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Т.С. ТЕРЕЩЕНКО, аспірантка кафедри методики навчання
та управління навчальними закладами

Національного університету біоресурсів і природокористування України

E-mail: tereshenko_t_s@ukr.net

Анотація. У статті проаналізовано особливості розвитку організаційної компетентності майбутніх магістрів соціальної роботи. Визначено функції діяльності фахівця соціальної сфери та окреслено їх професійні знання та вміння.

Ключові слова: компетентність, організаційна компетентність, магістр соціальної роботи.

Актуальність (Introduction). Зміна духовних та національних пріоритетів розвитку українського суспільства вимагає виховання особистості, здатної до самостійної продуктивної соціально-позитивної діяльності. Майбутні магістри соціальної роботи мають сприяти духовному, культурному та моральному розвитку підростаючого покоління.

Професійна підготовка фахівців соціальної сфери має багаторівневий і багатоаспектний характер, є процесом і результатом формування особистості фахівця, шляхом засвоєння системи професійних знань, умінь та навичок. Адже професійна готовність майбутнього магістра соціальної роботи має відповідати світовим стандартам професії, завданням соціальної освіти та відбуватися відповідно державного соціального замовлення, потреб громади та окремих соціальних груп [2, с. 3].

Підготовка компетентних фахівців є стратегічним завданням української системи освіти. Сьогодні, якість людських ресурсів у значній мірі визначається рівнем володіння професійною компетентністю, організаційною зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій (Analysis of recent researches and publications). Вітчизняні та зарубіжні вчені, такі як Р.Х. Вайнола М.О. Докторович, А.Й. Капська, Л.І. Міщик, В.А. Поліщук, М.В. Рудь розглядали різні аспекти проблеми формування професійної компетентності у фахівців соціальної сфери. Однак, існує необхідність глибшого вивчення проблем професійної підготовки магістрів соціальної роботи як освічених фахівців, які вміють творчо мислити та планувати власну професійну діяльність, володіють сучасним науковим стилем мислення і є всебічно гармонійно розвиненими особистостями.

Мета (Purpose) статті – визначити особливості розвитку організаційної компетентності майбутніх магістрів соціальної роботи.

Методи (Methods). У процесі дослідження застосовано наступні методи: аналіз, узагальнення, систематизація, вивчення передового педагогічного досвіду.

Результати (Results). Важливою та невід'ємною складовою професійної компетентності будь-якого фахівця вважається організаційна компетентність, яка як одна з основних виступає ведучим чинником ефективної організації професійної діяльності та багато в чому визначає успішність і конкурентоспроможність особистості.

Об'єктивна закономірність інтенсивних змін соціально-педагогічних систем і процесів потребує високого рівня готовності фахівця в галузі соціальної роботи до організаційної діяльності, здатність правильно приймати організаційні рішення, вміння адаптуватись в нестандартних ситуаціях.

Кожна професійна діяльність характеризується наявністю специфічних, притаманних

лише її компонентів, що спрямовані на досягнення цілей та результатів, які обумовлюються метою конкретної діяльності. Саме функції діяльності фахівця найбільш повно відображають зміст його професійної спрямованості. Для того, щоб реалізувати необхідну функцію в практичній роботі, спеціаліст повинен володіти компетентністю, яка є специфічною для кожної з функцій [4, с. 168].

Так, як діяльність фахівця соціальної сфери пов'язана безпосередньо із суспільством та міжособистісними процесами в ньому, то найголовнішим завданням спеціаліста є покращення життя соціуму. На вирішення поставлених завдань спрямовані функції фахівця соціальної сфери.

До функцій діяльності фахівця соціальної сфери, які передбачені кваліфікаційною характеристикою, відносять [3, с. 40]:

- комунікативну функцію;
- організаторську (організаційну);
- прогностичну;
- охоронно-захисну;
- діагностичну;
- попереджувально-профілактичну;
- корекційно-реабілітаційну;
- соціально-терапевтичну.

Організаційна функція характеризує діяльність фахівця із соціальної роботи з точки зору соціального менеджменту, що полягає в структуруванні, плануванні, розподілі видів професійної діяльності та координації роботи з різними соціальними інститутами та представниками споріднених професій.

А.Й. Капська виокремлює професійні вміння та знання, якими повинен володіти фахівець із соціальної роботи виконуючи організаційну функцію. *Фахівець повинен знати*: теоретичні засади організаторської діяльності соціального педагога; особливості соціального менеджменту; основні функції організатора соціально-педагогічної діяльності; особливості планування соціально-педагогічної діяльності; функції та способи координації контролю і діяльності соціального педагога; особливості організації та управління різними соціальними групами і в різних соціумах. *Фахівець повинен вміти*: визначати пріоритетні напрями діяльності; правильно розподіляти функціональні обов'язки учасників соціалізуючого процесу; планувати основні етапи майбутньої діяльності; координувати та коригувати діяльність учасників соціально-педагогічного процесу; налагоджувати співпрацю і партнерство з різними соціально-виховними структурами [3, с. 21].

Діяльність фахівця соціальної сфери спрямована на розв'язання завдань, які пов'язані з навчанням, розвитком, вихованням та вдосконаленням суспільного життя. Це вимагає як професійної, так і організаційної компетентності, тому, що дає фахівцю можливість цілеспрямовано, як в даний момент, так і на перспективу планувати і здійснювати соціально-педагогічну діяльність і управляти процесами, заснованими на соціально-педагогічних відносинах, щоб досягти професійно-вмотивованої мети.

Фахівець у сфері соціальної роботи повинен вміти планувати і здійснювати соціально-педагогічну діяльність, документувати й оцінювати як цю діяльність, так і педагогічні погляди, цілі і методи.

Таким чином, майбутній магістр соціальної роботи повинен бути здатним, незалежно і у співпраці з іншими:

- встановлювати цілі, планувати, структурувати і систематизувати освітню практику і соціально-педагогічну роботу в цілому, її фактичні і психологічні основи;
- формулювати цілі, планувати, ініціювати, структурувати, здійснювати, координувати і оцінювати як важливі так і незначні завдання, соціально-педагогічну діяльність, процеси, і розвиваючі проекти, націлені як на особистість, так і на цілу групу людей;
- брати на себе відповідальність за свої дії і рішення і бути готовим мотивувати їх, ґрунтуючись на професіоналізмі і досвіді;
- погоджувати і здійснювати як індивідуальне, так і групове консультування і керівництво батьків, родичів, колег і інших професійних груп.

Одним з основних елементів організаційної компетентності є сукупність організаційних

якостей і властивостей особистості, необхідних їй для входження в систему організаційних відносин і зв'язків. Тобто мова йде про індивідуальні особливості людини, які дають їй змогу усвідомлювати організаційні норми й цінності для здійснення раціонального вибору у повсякденному житті, а також для налагодження дієвих відносин у процесі професійної діяльності в цілому [1, с. 126].

У відповідності до змісту компетентності до функції організування фахівців з соціальної роботи віднесено такі типові завдання діяльності: поєднання всіх видів ресурсів, організування колективної праці для досягнення місії, організація та раціоналізація робочих місць, організація процесів управління, прийняття управлінських рішень, організація реалізації управлінських рішень, організація ділових контактів, розробка раціональних форм організації управління, здійснення комерційної діяльності, організація роботи з кадрами у відповідності до специфіки галузі, формування і розвиток організаційної культури, організація інформаційного забезпечення, організація адміністративно-господарської діяльності.

Досліджуючи формування організаційної компетентності майбутніх магістрів соціальної роботи, доцільніше орієнтуватися на професійний розвиток майбутніх фахівців у процесі їх навчання у вищому навчальному закладі. На суб'єктивному рівні процес формування професійної організаційної компетентності майбутніх фахівців є системою інтерактивних дій викладача й студентів у ході навчальної та навчально-професійної діяльності студентів і викладача.

Висновки (Discussion). Отже, на основі аналізу наукової літератури, можна зробити висновок, що організаційна компетентність фахівця соціальної сфери – це інтегративне особистісне утворення, що містить знання організаторської діяльності соціальної сфери, уміння розв'язувати соціально-педагогічні завдання, сформованість професійних, особистісних управлінських якостей, що дозволяють належним чином здійснювати соціально-педагогічну діяльність у майбутній професії; вміння організувати інформаційну основу діяльності, проявляється у специфічних сферах управлінської роботи – прийнятті соціально важливих рішень, збиранні й аналізі інформації, методах роботи з людьми, включає до свого складу систему планування та організацію різних видів соціально-педагогічних занять, методи і стиль керівництва; вміння вмотивовувати до соціально-педагогічної діяльності.

Перспективи подальших наукових досліджень полягає у визначенні педагогічних умов формування організаційної компетентності майбутніх магістрів соціальної роботи.

Список використаних джерел

1. Бирка М.Ф., Ковальчук В.І. Професійна компетентність викладача інформаційних технологій ПТНЗ / М.Ф.Бирка, В.І.Ковальчук // Гуманітарний вісник ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди": науково-практичний збірник. – Переяслав-Хмельницький, 2009. – С. 125-129.
2. Вайнола Р.Х. Педагогічні засади особистісного розвитку майбутнього соціального педагога в процесі професійної підготовки: автореферат дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04 / Р.Х. Вайнола ; наук. консультант С. О. Сисоєва; Нац пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2009. – 44 с.
3. Капська А.Й. Соціальна педагогіка : підручник / А.Й. Капська. – К.: Центр учб. л-ри, 2011 – 488 с.
4. Пригодій М.А. Використання компетентнісного підходу при підготовці майбутніх учителів до профільного навчання учнів / М.А. Пригодій // Матеріали міжнародної наук.-практ. конф. ["Технологічний підхід у підготовці майбутніх учителів"], (Умань, 29-30 квіт. 2011 р.); ред. кол.: Побірченко Н.С. (гол. ред.) та ін. – Умань: ПП Жовтий, 2011. – Вип. 3. – С. 167–173.
5. Терещенко Т.С. Теоретичні аспекти формування організаційної компетентності майбутніх фахівців /Т.С. Терещенко // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка. Психологія. Філософія» / Редкол.: С.М. Ніколаєнко (відп. Ред.) та ін.. – К.: Міленіум, 2016 – Вип. 253. – 285-289 с.
6. Шинкарук В.Д. Пріоритети роботи гуманітарно-педагогічного факультету у системі професійної підготовки фахівців НУБіП України / В.Д. Шинкарук // Духовність особистості: методологія, теорія і практика: збірник наукових праць / гол. редактор Г.П. Шевченко. – Вип. 1 (64). – Сєвєродонецьк: вид-во СНУ імені Володимира Даля, 2015. – С.324-336

References

1. Byrka M.F., Kovalychuk V.I. (2009). Profesijna kompetentnistj vykladacha informacijnykh tekhnologhij PTNZ [Professional competence of teacher of information technologies of vocational schools]. Perejaslav-Khmeljncjkyj derzhavnyj pedagoghichnyj universytet imeni Ghryghorija Skovorody": naukovo-praktychnyj zbirnyk. – Perejaslav- Khmeljncjkyj, 125-129.
2. Vajnola R.Kh. (2009). Pedagoghichni zasady osobystisnogho rozvytku majbutnjogho socialjnogho pedagogha v procesi profesijnoji pidghotovky [Pedagogical bases of personal development of the future social pedagogue in the process of professional training]. Nac ped. un-t im. M. P. Draghomanova. – K., 44.
3. Kapsjka A.J. (2011). Socialjna pedagoghika [Social pedagogy]. Centr uchb. l-ry, 488.
4. Pryhodii M.A. (2011). Vykorystannia kompetentnisnoho pidkhodu pry pidhotovtsi maibutnykh uchyteliv do profilnoho navchannia uchniv [The use of competency approach in preparing future teachers to student learning profile]. Materialy mizhnarodnoji nauk.-prakt. konf. – Umanj: PP Zhovtyj, (3), 167–173.
5. Tereshchenko, T.S. (2016). Teoretychni aspekty formuvannja orghanizacijnoji kompetentnosti majbutnykh fakhivciv [Theoretical Aspects of Formation of Organizational Competence of Future Specialists]. Nacionaljnogho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannja Ukrainy. Serija «Pedagoghika. Psykholohija. Filosofija» / Redkol.: S.M. Nikolajenko (vidp. Red.) ta in. – K.: Milenium, 253, 285-289.
6. Shynkaruk, V.D. (2015) Priorytety roboty ghumanitarno-pedagoghichnogho fakuljtetu u systemi profesijnoji pidghotovky fakhivciv NUBiP Ukrainy [Priorities of the Humanities and Pedagogical Faculty in the Professional Training System of NUBiP Ukraine]. Dukhovnistj osobystosti: metodologhija, teorija i praktyka: zbirnyk naukovykh pracj. 1 (64). 324-336.

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ОРГАНИЗАЦИОННОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ МАГИСТРОВ СОЦИАЛЬНОЙ РАБОТЫ

Т.С. Терещенко

Аннотация. В статье проанализированы особенности развития организационной компетентности будущих магистров социальной работы. Определены функции деятельности специалиста социальной сферы и обозначены их профессиональные знания и умения.

Ключевые слова: компетентность, организационная компетентность, магистр социальной работы.

FEATURES OF DEVELOPMENT OF ORGANIZATIONAL COMPETENCE OF FUTURE MASTERS OF SOCIAL WORK

T. Tereshchenko

Abstract. The article analyzes the peculiarities of the development of organizational competence of future masters of social work. The tasks of the specialist of the social sphere are directed at solving the tasks, therefore the functions of activity of a specialist of social sphere are determined and their professional knowledge and skills are outlined. on the basis of the analysis of scientific literature, we can conclude that the organizational competence of a specialist in the social sphere - is an integrative personality education, which contains knowledge of organizational activities of the social sphere, the ability to solve socio-pedagogical tasks, the formation of professional, personal managerial qualities that allow them to properly to carry out social-pedagogical activity in the future profession; the ability to organize the information basis of activity, manifested in specific areas of management work - making socially important decisions, collecting and analyzing information, working methods with people, includes in its composition a system of planning and the organization of various types of socio-pedagogical classes, methods and style of leadership; ability to motivate for social and pedagogical activity.

Keywords: competence, organizational competence, master of social work.